

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[CollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.](#)[CollectionBoite_023-26-chem | Démosthène et \[... ?\]](#)
[Item\[Declamatio amatoria - suite\]](#)

[Declamatio amatoria - suite]

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0969

SourceBoite_023-26-chem | Démosthène et [... ?]

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).
Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

DECLAMATIO AMATORIA.

743

πρὸς ἡδονὴν, ἐξαπατηθῆναι καλὸν, ποιῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ἀρετὴν, εὐδαιμονῆσαι χρήσιμον.

33. Πολλὰ δ' ἔχων ἐτι περὶ σοῦ διελεῖν, αὐτοῦ καταλύσει μοι δοκῶ τὸν ἔπαινον, δεδιώς μὴ καθ' ὑπερ-
15 βολὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὲρ σοῦ διαλέγεσθαι δοῦναι. τοσοῦτο γάρ, ὡς εἰκεν, ἡ τῶν λόγων δύναμις ἑλαττον ἔχει τῆς ὀφείας, ὥστε τοῖς μὲν δρατοῖς οὐδεὶς ἀπιστεῖν ἀξιοῖ, τοὺς δὲ τούτων ἑπαινούς οὐδ' ἂν ἐλλεί-
20 πωσιν ἀληθεῖς εἶναι νομίζουσιν. (34) Πασσόμενος οὖν περὶ τούτων, ἥδη πειράσομαι σοὶ συμβουλεύειν ἐξ ὧν ἂν ἐντιμότερον ἐτι τὸν σαυτοῦ βίον καταστήσῃς. Βου-
λοίμην δ' ἂν σε μὴ πάρεργον ποιήσασθαι τὸ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς μελλούσι βρῆθῃσθαι, μὴδ' ὑπολαβάνειν τοῦθ', ὡς ἄρα ἐγὼ τούτοις κέχρημαι τοῖς λόγοις οὐ
25 τῆς ὠφελείας ἕνεκα ἀλλ' ἐπιδείξω ἐπιθυμῶν, ἵνα μήτε διαμαρτῆς τῆς ἀληθείας, μήτ' ἀντὶ τῶν βελτίστων τὰ τυγχόνθ' ἐλόμενος χεῖρον περὶ σαυτοῦ βουλευσῇ. (35) Καὶ γὰρ τοῖς μὲν ἀφανὴ καὶ ταπεινὴν τὴν φύσιν ἔχου-
1412 σιν οὐδ' ὅταν μὴ καλῶς τι πράξωσιν ἐπιπλήττομεν, τοῖς δ' ὥσπερ σὺ περιβλέπεις γεγενημένοις καὶ τὸ παρ-
κμελῆσαι τίνος τῶν καλλίστων αἰσχύνῃν φέροι. Ἐτι
5 δ' οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγων ψευθέντες, καθ' ἑνὸς μόνου πράγματος οὐ τὰ κράτιστ' ἔγνωσαν, οἱ δὲ τῆς τῶν ἐπιτηδευμάτων συμβουλίας διαμαρτύντες ἢ κατα-
φρονήσαντες, παρ' ὅλον τὸν βίον τῆς ἐκυτῶν ἀγνωσίας ὑπομνήματ' ἔχουσιν.

36. Τούτων μὲν οὐδὲν δεῖ σε παθεῖν, σκοπεῖσθαι δὲ
10 τί τῶν ἀνθρωπείων μεγίστην δύναμιν ἔχει, καὶ τίνος καλῶς μὲν ἀποθάντος πλείστ' ἂν κατορθοῖμεν, διαφθα-
ρέντος δὲ μέγιστ' ἂν βλαπτοίμεθα παρὰ τὸν βίον. οὐ γὰρ ἀδελφον δεῖ τούτου καὶ μάλιστα ἐπιμέλειαν ποιητέον, δὲ μεγίστην ῥοπὴν ἐρ' ἐκάτερον * ἐνεργάζεσθαι πέφυ-
15 κεν. (37) Τὴν μὲν τοίνυν διάνοιαν ἐν ἀνθρώποις * ἀπάντων εὐρήσομεν ἡγεμονεύουσιν, ταύτην δὲ φιλοσο-
φίαν μόνην παιδεῦσαι τε ὀρθῶς καὶ γυμνάσαι δυνα-
μένην. ἥς οἴομαι σε δεῖν μετασχεῖν, καὶ μὴ κατοκνή-
20 σαι μὴδὲ φυγεῖν τὰς ἐνούσας ἐν αὐτῇ πραγματείας, ἐνθυμούμενον δεῖν διὰ μὲν ἀργίας καὶ ῥαθυμίας καὶ τὰ παντελῶς ἐπιτολῆς δυσχερίρωτ' ἐστί, διὰ δὲ καρτερίας καὶ φιλοπονίας οὐδὲν τῶν ὄντων ἀγαθῶν ἀνάλωτον πέ-
25 φυκε, (38) καὶ διότι πάντων ἀλογώτατόν ἐστι πρὸς μὲν χρηματισμὸν καὶ ῥώμην καὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτίμως ἔχειν καὶ πολλὰς ὑπομένειν κακοπαθείας, ἃ πάντα θνήσκει ἐστὶ καὶ τῇ διανοίᾳ δουλεύειν εἴωθε, τὴν δ' ἐπι-
στατοῦσαν μὲν τῶν ἄλλων, συνδιατελοῦσαν δὲ τοῖς
1413 ῥουσιν, ὅλου δ' ἡγεμονεύουσιν τοῦ βίου μὴ ζητεῖν ὅπως διακίεσται βέλτιον. (39) Καίτοι καλὸν μὲν καὶ διὰ τύχην ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις θαυμάζεσθαι, πολὺ δὲ κάλλιον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὐτοῦ μηδενὸς τῶν
6 ἐνδόξων ἄμοιρον γενέσθαι. τῆς μὲν γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῖς φύλοις μετασχεῖν συνέση, τῆς δ' οὐκ ἔστιν ἄλλοις με-
τουσία πλὴν τοῖς ἐν ἀνδραγαθίᾳ διαφέρουσιν. (40) Ἀλλὰ μὴν περὶ γε τῆς φιλοσοφίας ἀκριβῶς μὲν ἕκαστα διελεῖν ἡγοῦμαι τὸν μέλλοντα χρόνον ἡμῖν ἐπιτηδεύου-

tuam fecisse non ad voluptatem, ut formosus seducereris, sed ad virtutem, ut utilis esses ad beatitudinem.

33. Quanquam autem multo plura de te commemorare possem; hic mihi finiendam esse puto laudationem. vereor enim, ne mea tui prædicatio naturæ humanæ limites excedere videatur. nam usque adeo dicendi vis ab aspectu vincitur, ut his, quæ sub sensum oculorum cadunt, fidem esse abrogandam nemo putet, eorundem vero laudes, etiam iusto minores, non esse veras opinentur. (34) Jam igitur ommissis his, ea tibi præcipere conabor, per quæ vitam tuam honoratorem efficias. Te vero velim ea, quæ dicuntur, non obiter animadvertere, neque existimare, me ostendendi potius ingenii quam juvandi studio his verbis esse usum, ut nec a veritate aberres nec pro optimis obvia quæque amplexus pejor tibi consulas. (35) Etenim quorum obscura et humilis natura est, hos nec si quid non recte fecerint objurgamus, at quorum laus, ut tua, in illustri loco sita est, his honestissimarum rerum vel neglexisse aliquid, probro datur. Præterea qui in aliis orationibus judicandis falluntur, una tantum de re non optime statuunt, qui vero consilia de vitæ officiis non recte accipiunt aut contemnunt, erroris sui per omnem seculum ætatem monumenta circumferunt.

36. A quibus omnibus te alienum esse decet, ac perspicere, quid maximam in rebus humanis vim obtineat, et quo recte feliciterque constituto maximos in vita fructus percipiamus, quo item depravato in acerbissimas calamitates incidamus per totam vitam. neque enim obscurum est ejus rei curam vel inprimis esse suscipiendam, quæ plurimum in utramque partem momenti et virium habet. (37) Mentem autem humanarum rerum omnium esse moderatricem reperimus, quam sola philosophia et recte erudire et exercere possit. Ejus ergo te non expertem esse oportere censeo, aut ab ea sectanda laboribus, quibus ea paranda est, cunctari vel deterri, cogitandum potius per ignaviam et socordiam etiam facillima quæque non posse comprehendi, tolerantia autem et industria nihil in rerum natura esse honorum quin comparetur, (38) atque omnium esse absurdissimum, parandarum opum augendique roboris et rerum similium ardere cupiditate propterea quæ multas ærumnas perpeti, quæ omnia mortalia sunt mentique servire consueverunt, non autem querere ut, quæ cetera gubernat, quæ præditos nunquam deserit, quæ totius vitæ dux est, excolatur. (39) Præclarum sane etiam propter fortunæ beneficium præstantiæ causa esse admirationi, sed multo præclarior est suapte industria quicquid eximium sit esse assecutum. nam illa etiam improbis non raro sese offert, hæc vero nemini adest nisi virtute præstantissimo. (40) Ac de philosophia quidem disserendi accuratius futuro tempore nobis occasiones opportuniore dabuntur, opinor, sed

BnF
MSS

